

Handbok i ansökan och användning av understöd: Reformen av informationshanteringen för den byggda miljön i kommunerna och landskapsförbunden

Miljöministeriet beviljar statsunderstöd för att genomföra sådana nödvändiga ändringar som gör det möjligt att ta i bruk datasystemet för den byggda miljön och som grundar sig på lagen om datasystemet för den byggda miljön (431/2023) som trädde i kraft 1.1.2024, bygglagen (751/2023) som träder i kraft 1.1.2025 och lagen om områdesanvändning (132/1999, nu markanvändnings- och bygglagen). Följande lagparagrafer ger upphov till åtgärder för ändring av informationshanteringen inom den byggda miljön i kommunerna och/eller landskapsförbunden:

Lag om datasystemet för den byggda miljön (431/2023):

- 5 § Uppgifter om områdesanvändningen som lämnas till datasystemet för den byggda miljön
- 6 § Permanenta unika koder för uppgifterna om områdesanvändningen
- 7 § Uppgifter om byggande som lämnas till datasystemet för den byggda miljön

Markanvändnings- och bygglag (132/1999):

- 29 § Utformningen av landskapsplanen
- 40 § Utformningen av generalplanen
- 55 § Utformningen av detaljplanen
- 78 b § Utformningen av tomtindelningen

Bygglag (751/2023):

- 43 § Beviljande av bygglov
- 61 § Ansökan om bygglov
- 68 § Behandling av ansökan om bygglov
- 72 § Lämnande av uppgifter om myndighetssyn av byggnader till datasystemet för den byggda miljön
- 73 § Lämnande av uppgifter om tillstånd för byggande till datasystemet för den byggda miljön

I projekten granskas möjligheten att effektivisera informationshanteringen och göra den smidigare på en nationell nivå. Dessa eftersträvas bland annat med reformer i den nationella lagstiftningen och direktivet om öppna data (EU) 2019/1024.

Understödet beviljas som specialunderstöd enligt 5 § i statsunderstödslagen (688/2001) till ett projekt med begränsat innehåll och syfte. Understöd betalas från moment 35.20.35 i statsbudgeten, Understöd för digitalisering av områdesanvändningen och byggandet.

Miljöministeriets andel av de nödvändiga stödberättigande kostnaderna för ändringen kan vara 100 procent. Statsunderstödet kan beviljas till sitt fulla belopp eftersom det är nödvändigt och motiverat med beaktande av statsunderstödetts samhällseliga effektivitet och resultat. Riksdagen har i samband med budgeten beslutat att understödet används för att ersätta faktiska godtagbara kostnader. I enlighet med budgeten föränsleds anslaget av behovet att ersätta kommunerna och landskapsförbunden för de kostnader för ändringar i informationshanteringen som den nya lagstiftningen förutsätter. Målet är att göra omställningen möjlig och smidig.

Totalt utdelas understöd till ett belopp om cirka 3,7 miljoner euro under åren 2024–2026. Miljöministeriet öppnar flera ansökningsomgångar för att dela ut understödet.

Förutsättningar för beviljande av understöd

Understöd beviljas för sådana projekt som uppfyller de allmänna förutsättningarna som fastställs i 7 § i statsunderstödslagen för beviljande av statsunderstöd. Dessutom ska sökanden uppfylla följande villkor:

- Sökanden och mottagaren av statsunderstöd är en kommun eller ett landskapsförbund. Även i samarbetsprojekt är understödstagaren en kommun eller ett landskapsförbund som ansvarar för genomförandet av det projekt som får understöd och för skyldigheterna enligt statsunderstödslagen och understödsbeslutet.
- De åtgärder som vidtas med stöd av statsunderstödet grundar sig på genomförandet av de nödvändiga ändringar som beror på de nya skyldigheterna till digitalisering i lagen om datasystemet för den byggda miljön (431/2023), bygglagen (751/2023) och lagen om områdesanvändning (132/1999). Dessa ändringar gör det möjligt att ta i bruk nationellt definierade informationsformer och ett datasystem för den byggda miljön inom de tidsfrister som lagarna förutsätter.
- Åtgärderna ska vara ändamålsenliga och nödvändiga, och i genomförandet av dem ska den nationella interoperabiliteten och digitala säkerheten beaktas.
- Kostnaderna som ersätts med understödet är rimliga och lösningarna som utvecklas är kostnadseffektiva.
- Det utvecklingsarbete som görs i kommunernas och landskapsförbundens system och programvaror med stöd av understödet ska vara tillgängligt gratis för de övriga kommunerna och landskapsförbunden.
- Beviljandet av statsunderstöd ska anses vara ändamålsenligt. Miljöministeriet prövar om understödet är nödvändigt bland annat genom att beakta de åtgärder som sökanden föreslår.

Understödet användningsändamål

Understödstagarna kan använda understödet för de nödvändiga åtgärder för ändring av digitaliseringen av informationshanteringen inom den byggda miljön som beror på reformen och som beskrivs i det här kapitlet. Kostnadernas nödvändighet ska motiveras i ansökan om understöd med tanke på den nödvändiga lagstiftningsreformen, kostnadseffektiviteten och ändamålsenligheten.

Systemändringar och -anskaffningar som behövs för att ansluta till datasystemet för den byggda miljön

För att uppgifterna om tillstånd och områdesanvändningen för byggandet ska kunna överföras till datasystemet för den byggda miljön krävs ändringar i kommunernas och landskapsförbundens program och/eller system. Ändringarna beror i hög grad på hur kommunen eller landskapsförbundet har organiserat ansvaret för informationsproduktionen och informationshanteringen som helhet. Anslutningslösningen påverkas också av de uppdateringar som kommunernas och landskapsförbundens systemleverantörer gör i sina produkter. I och med reformen har kommunerna och landskapsförbunden fortfarande valfrihet när det gäller att utveckla informationshanteringen som helhet så att anslutningen

till datasystemet för den byggda miljön stöder myndighetsarbetet. Anslutningslösningarna kan därför variera mellan kommunerna.

Kostnaderna för de serviceupphandlingar som behövs för att ansluta till datasystemet för den byggda miljön täcks med det beviljade understödet. Kommunerna och landskapsförbunden uppmanas att om möjligt tillsammans skaffa systemändringarna av leverantörerna av program och datasystem. Till serviceupphandlingar räknas de nödvändiga ändringar som görs i kommunernas system för att möjliggöra anslutning och överföring av uppgifter till datasystemet för den byggda miljön.

Kommunen eller landskapsförbundet kan om de önskar göra större ändringar i informationshanteringen och förnya sina system, men som stödberättigande kostnader räknas endast de kostnader som beror på anslutningen till datasystemet för den byggda miljön. Normala versionsuppdateringar kan inte inkluderas i de kostnader som ersätts med understödet.

När kommunen och landskapsförbundet beställer uppdateringar till sina program och datasystem ska de säkerställa att

1. den beställda lösningen stöder anslutningen till datasystemet för den byggda miljön. Gränssnittsbeskrivningarna är tillgängliga på Finlands miljöcentrals webbplats:
 - [Ta del av gränssnittsbeskrivningarna för Ryhti \(Syke\)](#)
2. den beställda lösningen är förenlig med nationella datamodellformat, ordlistor och kodlistor:
 - [Planläggning i datamodellformat \(Syke\)](#)
 - [Datamodeller och tillstånd \(SYKE\)](#)

En del av de nationella modellerna är fortfarande utkast eftersom de kanske ändras utifrån resultaten av samtestningen.

3. lösningen gör informationshanteringen smidigare och är anpassad till verksamhetens omfattning i organisationen.

Smidigare informationshantering för den byggda miljön

Kommuner och landskapsförbund kan ansöka om understöd för informationshanteringslösningar som gör det smidigare att utföra tjänsteuppdrag inom planläggning och beviljande av byggnadstillstånd. Lösningarna som beställs från system- eller programvaruleverantörer ska främja delningen av information i maskinläsbar form och informationsöverföringen mellan olika processer och minska risken för misstag i tolkningen av information. Lösningen ska vara nationellt skalbar och resultatet ska delas avgiftsfritt. De presenterade lösningarna ska ha bra potential att effektivisera verksamheten och förbättra informationens tekniska kvalitet på ett datasäkert sätt.

Kvalitetsförbättring för områdesanvändningens informationsmaterial

Med informationens kvalitet avses i detta samband hur täckande, aktuell och tillförlitlig informationen är samt informationsinnehållets enhetlighet och interoperabilitet. Kommuner och landskapsförbund kan ansöka om understöd för åtgärder och lösningar som förbättrar kvaliteten på områdesanvändningens informationsmaterial. I samband med kvalitetsförbättringen ska

informationsmaterialet levereras till datasystemet för den byggda miljön i det krävda formatet. Import av gällande planer till datasystemet för den byggda miljön har testats i Finlands miljöcentralers VOOKA-projekt. Det finns anvisningar för förbättringen av kvaliteten på områdesanvändningens informationsmaterial som ska iakttas då informationen förbättras. Kommunerna har en lagstadgad skyldighet att producera planuppgifter och tillhandahålla dem avgiftsfritt via gränssnitt eller massladdningstjänster på det sätt som förutsätts i informationshanteringslagen och i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/138 om EU:s öppna datadirektiv. Ett av syftena med Ryhti-systemet är att göra det möjligt att effektivt fullgöra skyldigheterna enligt kommissionens genomförandeförordning i fråga om planuppgifter.

- [Bekanta dig med VOOKA-projektet \(Syke\)](#)
- [Kommissionens genomförandeförordning 2023/138](#)

Ansökan om understöd

Miljöministeriets understöd söks på en elektronisk ansökningsblankett som styrs direkt till miljöministeriets registratorskontor. Understöd kan sökas tillsammans med flera kommuner. Då ska kommunernas ansvar och åtgärder specificeras för varje sökande. Huvudsökanden ansvarar för projektets framskridande, rapportering och ser till att samarbetspartnerna har kommit överens om hur projektet ska genomföras på ett tillräckligt sätt.

Sökanden ska fylla i alla obligatoriska punkter på ansökningsblanketten och lämna in de separata bilagorna. Till ansökan om understöd ska bifogas en projektplan (länk) samt ett schema och en tabell som beskriver informationshanteringen. I projektplanen specificeras också projektets kostnader. Kostnaderna ska specificeras individuellt per åtgärd för varje arbetspaket.

För kommunerna och landskapsförbunden finns ett åtgärdsprogram som tagits fram inom ramen för DigiFinland Oy:s projekt Ryhti-förändringsstöd och som sökanden kan utnyttja i sin ansökan om understöd. Syftet med åtgärdsprogrammet är att erbjuda kommuner och landskapsförbund anvisningar om verkställandet av den totala ändringen. Åtgärdsprogrammet har sänts till alla de kommuner och landskapsförbund som har svarat på enkäten om nuläget under åren 2022–2023. Om man inte har åtgärdsprogrammet kan man vända sig till muutostuki@digifinland.fi. Mer information finns på adressen www.digifinland.fi/muutostuki

Behandling och bedömning av ansökningarna

Ansökningarna om understöd bedöms av en bedömningsgrupp som består av experter vid miljöministeriet och Finlands miljöcentral. Miljöministeriet godkänner utifrån bedömningen expertgruppens förslag om de projekt som ska beviljas understöd.

Bedömningsgrunden för ansökningarna om understöd utgörs av sökandens beredskapsnivå, kvaliteten på den presenterade projektplanen och den nationella nyttopotentialen. Ansökningarna poängsätts enligt bedömningskriterierna nedan. Kriterierna delas upp enligt följande:

- **Minimikriterierna** bedöms på skalan uppfyller – uppfyller inte. Om minimikriterierna inte uppfylls avslås ansökan om understöd.
- **En helhetsbedömning** görs bland annat av ansökans tydlighet, realism, följbaherhet, riskhantering, nödvändighet och kvalitetssäkring. Helhetskriterierna bedöms på skalan 0–5 eller 0–10 där 0 innebär att kravet inte uppfylls och 5 eller 10 att kravet uppfylls utmärkt.

- **Kostnaderna** bedöms med tanke på deras skälighet i proportion till den allmänna prisnivån, det föreslagna ändringsbehovet och de övriga organisationernas ansökningar. I bedömningarna beaktas också de kostnader som framförts av sökande från tidigare ansökningsomgångar som beviljats understöd. Kostnaderna ska presenteras så noggrant som möjligt per åtgärd och ett pris ska anges för varje arbetspaket/delhelhet.

Bedömningsobjekt	Kriterium	Skala
Minimikriterier	Ansökan har upprättats i enlighet med anvisningarna och innehåller alla obligatoriska uppgifter. De presenterade åtgärderna har definierats noggrant i arbetspaket och arbetspaketens resurser och kostnader har beskrivits tydligt.	Ja/Nej
	Ansökan innehåller de nödvändiga åtgärder som behövs för beredskap att införa nya informationsformer och skicka dessa uppgifter till datasystemet för den byggda miljön	Ja/Nej
Helhetsbedömning	Den presenterade lösningen gör informationshanteringen smidigare och/eller förbättrar kvaliteten på informationsmaterialen	0–10
	Den presenterade lösningen är skalbar och utnyttjar informationshanteringen för den byggda miljön på en nationell nivå – avtal om att dela resultaten eller öppen källkod	0–10
	Arbetskedena och tidsplanen för åtgärderna är trovärdiga med tanke på genomförandet. Den presenterade planen gör det möjligt för kommuner och landskapsförbund att uppfylla de nya skyldigheter som lagen kräver inom ramen för övergångstiderna	0–5
	Projektplanen är som helhet tydlig och realistisk	0–5
	Sökanden har en ändamålsenlig plan för uppföljningen av åtgärderna och riskhanteringen	0–5

	Projektet utförs av aktörer som bildar en grupp som är mångsidig och tillräckligt omfattande och sakkunnig för att genomföra ändringarna.	0–5
Bedömningskriterium för kostnaderna	De föreslagna kostnaderna för åtgärderna är skäliga när de ställs i proportion till ändringsbehovet, den allmänna prisnivån och de övriga sökandenas planer under denna ansökningsomgång samt planer från tidigare utlysningar	0–10

Ansökan om understöd avslås om den är bristfällig, om den inte motsvarar utlysningen eller om den i övrigt avviker väsentligt från anvisningarna eller om ett dokument som krävs för ansökan saknas helt och hållet.

Beslut

Miljöministeriet fattar för godkända ansökningar ett skriftligt positivt eller negativt statsunderstödsbeslut. Ett positivt beslut om statsunderstöd innehåller villkor som understödstagaren ska iaktta. Understödet andel anges i beslutet om understöd. Ministeriet kan även bevilja en mindre summa än vad som ansökts eller understöd för endast vissa delar av projektet.

Målet är att fatta beslutet inom två månader efter att ansökan har anlänt, med undantag för allmänna semestertider och belastande situationer vid behandlingen av ansökningar. Ansökan om understöd avslås om den inte uppfyller understödsvillkoren eller om den är uppenbart bristfällig. Om en mottagen ansökan har brister som inte är ringa, ber miljöministeriet att sökanden ska komplettera ansökan till den del som behövs. Kompletteringar ska sändas in inom skälig tid.

Användning av understödet

Godtagbara kostnader

De kostnader som berättigar till statsunderstöd ska med tanke på användningen av understödet vara motiverade, nödvändiga och till beloppet skäliga:

- Personalkostnader till vilka räknas löner (inkl. löner för semestertid), timlöner, arvoden (exkl. köpta tjänster), pensionskostnader och andra lagstadgade lönebikostnader för de heltids- och deltidsanställda som arbetar i projektet. Också den arbetstid som organisationens anställda ägnar åt projektet (s.k. överförd arbetsinsats) kan betraktas som kostnader för projektet, om den anställda utför arbete för projektet. Observera att anställda som ägnar endast en del av sin arbetstid åt projektet förutsätts redovisa sin arbetstid. Anvisningar om hur arbetstidsredovisningen ska ordnas finns i stödbeslutet.
- Kostnader för arbetsprestation, expertis och konsultation som skaffats från externa källor samt kostnader för motsvarande sakkunnigtjänster.

- Resekostnader i hemlandet; som skäliga resekostnader godkänns de kostnader för resor i hemlandet som realiserats i överensstämmelse med statens resereglemente och som är nödvändiga med tanke på genomförandet av projektet.
- Övriga godtagbara kostnader; kostnader som beror på kommunikation och publicering av och information om resultat, kostnader för obligatorisk revision i statsunderstödsprojekt och andra eventuella kostnader av särskilt motiverade orsaker.

Godtagbara kostnader är inte:

- normala kostnader för underhåll och utveckling av system
- kostnader orsakade av reform av befintlig lagstiftning, såsom införande av Informationsleden
- köp av system och uppdateringar som inte hör till reformen
- avskrivningar
- kostnader för medelsanskaffning
- utgifter för affärsverksamhet och investeringar
- reserveringar
- kalkylmässiga poster som inte redan baserar sig på faktiska kostnader
- låneamorteringar
- låneräntor
- avgifter för icke lagstadgade extra pensioner
- ersättningar för uppsägning eller lönekostnader för uppsägningstid utan arbetsskyldighet
- resultatpremier
- rättegångskostnader
- ersättningar som domstolen dömt stödtagaren att betala
- avgifter av straffnatur, såsom böter eller dröjsmålsräntor
- återbetalning av understöd, åläggande i fråga om återkrav eller kreditförlust av vidareförmedlat understöd
- investeringar i byggnader, infrastruktur eller utrustning

När det gäller understöd som beviljas kommuner godkänns endast kostnader utan mervärdesskatt.

Om den sökande har beviljats annat statsunderstöd för verksamhet som stöds under denna ansökningsomgång kan understöd inte fås på nytt för samma åtgärder. Understödet får användas endast för det ändamål som det har beviljats för och det får inte i något avseende användas till understödstagarens eventuella övriga verksamhet.

Upphandling

Understödstagaren kan skaffa en del av det arbete som ingår i projektet av en utomstående aktör. Sådana serviceupphandlingar kan vara bland annat IT-service som köps av en utomstående underleverantör i anslutning till åtgärderna och där underleverantören inte själv deltar i finansieringen. Då understödstagaren är en kommun eller ett landskapsförbund ska man i entreprenaderna iaktta lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016). På miljöministeriets begäran ska understödstagaren lämna in en utredning om hur upphandlingen genomförts och avtalet om entreprenaden. Samtliga upphandlingshandlingar ska sparas som en del av projektets dokumentation.

Uppföljning och utbetalning

Understödstagaren ska bokföra kostnaderna så att kostnaderna för den verksamhet som är föremål för understöd tydligt kan hållas isär från kostnaderna för finansieringsmottagarens övriga verksamhet. Bokföringen ska föras enligt bokföringslagen (1336/1997) och vara baserad på verifikationer. Understödstagaren ska förvara alla verifikationer från verksamhet med anknytning till understödet så att verifikationerna utan svårighet kan granskas. Bokföringen och det material som anknyter till den ska förvaras på det sätt som bestäms i 2 kap. 9 och 10 § i bokföringslagen (1336/1997). Understödsvillkoret om bokföringen gäller alla aktörer som får understöd.

Understödstagaren har skyldighet att utan ersättning förete alla nödvändiga kontoutdrag och andra dokument för att utreda hur finansieringen använts. Understödstagaren ska på begäran förse miljöministeriet med alla de uppgifter som gäller projektet och dess utnyttjande.

Understöd betalas ut mot de faktiska kostnaderna. Kostnaderna ska grunda sig på de faktiska utgifterna enligt bokföringen. Det ska finnas en separat projektbokföring för projektkostnaderna. Stödberättigande kostnader kan uppstå från och med stunden då miljöministeriet har fattat ett positivt understödsbeslut för sökanden. Sökanden kan börja förbereda de åtgärder som ska vidtas redan före understödsbeslutet, men för att berättiga till stöd får kostnaderna uppkomma först efter att understödsbeslutet fattats. Ansökan om utbetalning ska lämnas in senast en månad efter att projektet avslutats. Det är också möjligt att söka förskott för utbetalningen av understödet. Förskottet uppgår högst till ett belopp på 30 procent av projektets godkända totala kostnader.

Samhällelig nytta och delning av resultat

Med understödet utvecklas de system och program för uppgifter om den byggda miljön som används av kommunerna och landskapsförbunden. Vid utvecklingen säkerställs det att de övriga kommunerna och landskapsförbunden också har nytta av resultat från utvecklingsarbetet som genomförs med statsunderstöd i samband med den nationella övergången.

Man får inte ta ut en ny avgift av kommunerna eller landskapsförbunden för det utvecklingsarbete i anslutning till datasystem och programvaror som gjorts inom de projekt som fått statsunderstöd. Detta innebär att alla kommuner och landskapsförbund i Finland avgiftsfritt får användarrättigheter till de nya funktioner eller lösningar som tas fram inom projektet. Kundenspecifika anpassningar och införanden ingår inte i villkoren gällande delning av resultaten.

Understödstagarens kommun eller landskapsförbund kommer överens med den leverantör av datasystem som deltar i projektet om hur användarrättigheterna till den version av programmet/programkomponenten som tagits fram ska delas. Vid delningen av resultat får kommunerna och landskapsförbunden inom sin egen interna verksamhet användarspecifika rättigheter till det program/den programkomponent som tagits fram. Kommunerna och landskapsförbunden har inte rätt att dela det framtagna programmet eller den utvecklade programkomponenten till en tredje part utan ett skriftligt samtycke som getts av leverantören på förhand. De immateriella rättigheterna till programmet/programkomponenten tillhör fortsättningsvis tillverkaren.

Kostnaderna för följande versioner av programmet/programkomponenten ska vara skäliga för kommunerna och landskapsförbunden.

Till den del som projektet skapar nya applikationer och/eller funktioner som gör informationshanteringen smidigare och förbättrar informationsmaterial ska ansvar för eventuell vidareutveckling och underhåll också vara utredda och presenterade i projektansökan.

Tillämplig lagstiftning och villkor för specialunderstöd

Statsunderstödslagen (688/2001)

Förvaltningslagen (434/2003)

Lagen om datasystemet för den byggda miljön (431/2023)

Lagen om områdesanvändning (132/1999)

Bygglagen (751/2023)

[Villkor och begränsningar i fråga om miljöministeriets specialunderstöd](#)

Närmare villkor beskrivs i understödsbeslutet och bilagan Miljöministeriets villkor och begränsningar som gäller specialunderstöd. I ansökningsförfarandet tillämpas i första hand de villkor som anges i utlysningen och i andra hand bilagan om villkor och begränsningar i fråga om miljöministeriets specialunderstöd.

Sanktionernas inverkan på statsunderstöden

Sökanden ska i enlighet med rådets förordning (EU) nr 269/2014 om restriktiva åtgärder med avseende på åtgärder som undergräver eller hotar Ukrainas territoriella integritet, suveränitet och oberoende ge sin försäkran om att sanktionerna mot Ryssland inte gäller sökanden, dennas förmånstagare eller underleverantörer.

Övrigt

Miljöministeriet har rätt att vid behov ändra utlysningen och andra handlingar i anknytning till ansökan.

Ytterligare information

Jemina Suikki

Specialsakkunnig

Miljöministeriet

jemina.suikki@gov.fi

+358 295 250 345